

मारिया आणि टेडी बेअर

एलेन मारी एल्फिन

चित्रे व सजावट: जोन सँडिन

अनुवाद: सुजाता गोडबोले

मारिया आणि टेडी बेअर

एलेन मारी एल्फिन

चित्रे व सजावट: जोन सॅडिन

अनुवाद: सुजाता गोडबोले

संकटांना नेहमी हसून व प्रेमाने तोंड देणारे
माझे वडील रिचर्ड बोनीला
यांच्यासाठी.
- एलेन मारी एल्फिन

माझ्या प्रिय ब्रायन साठी
- जोन सॅडिन

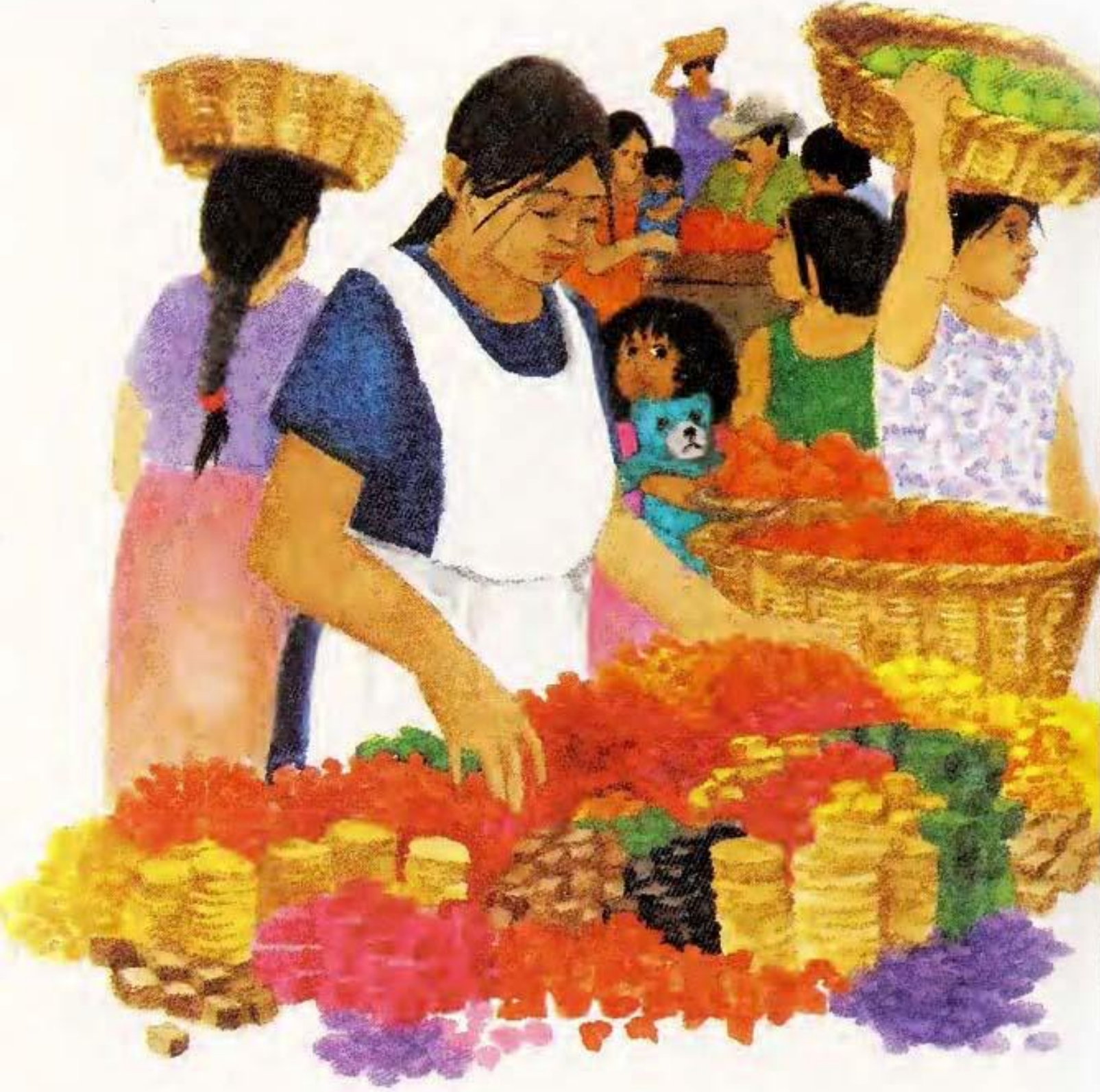

मारिया आणि टेडी बेअर

एलेन मारी एल्फिन

चित्रे व सजावट: जोन सॅडिन

अनुवाद: सुजाता गोडबोले

अनुक्रमणिका

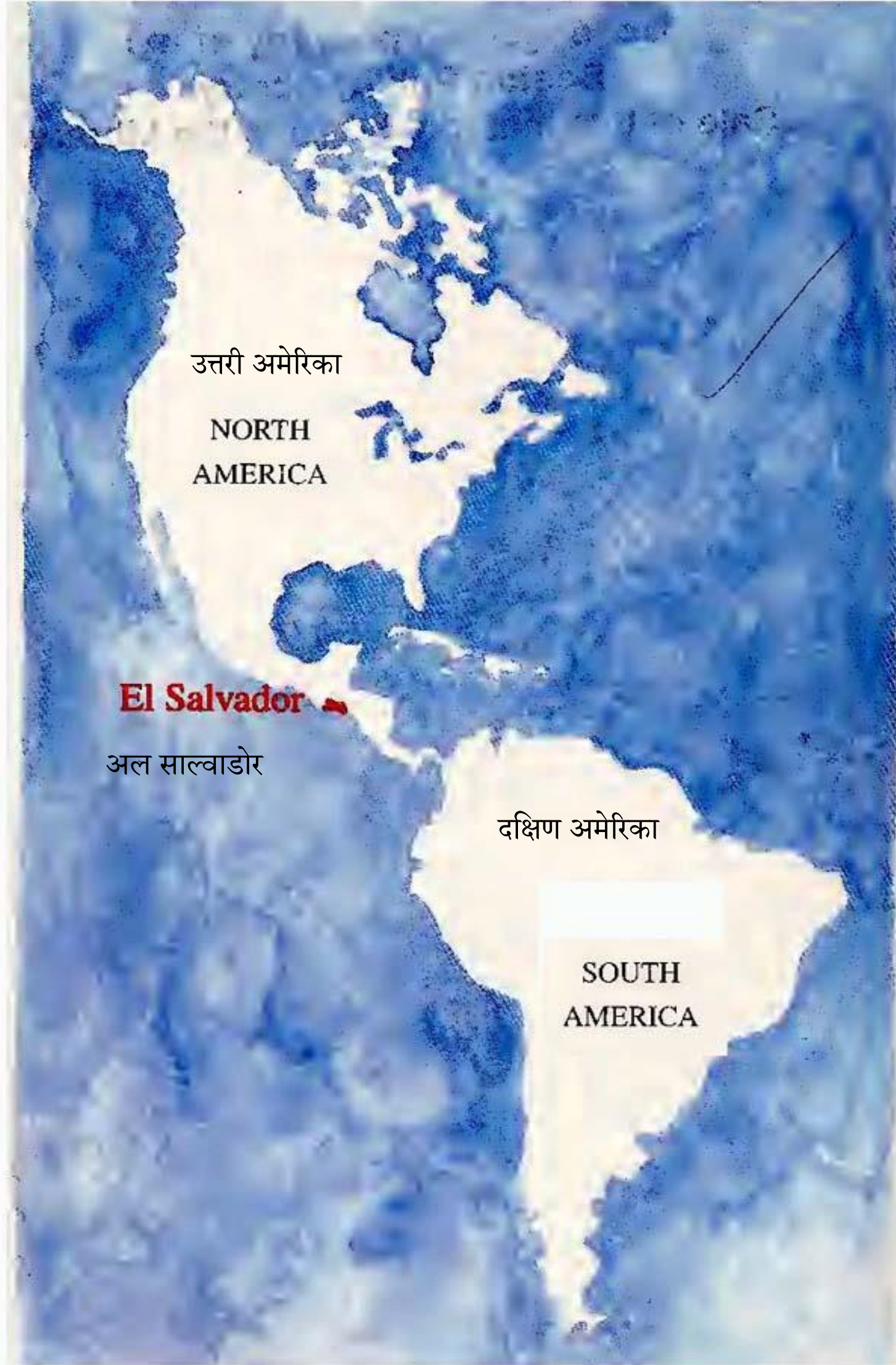
प्रकरण १. बाजाराचा दिवस

प्रकरण २. बंडखोर टोळ्या

प्रकरण ३. बाजारातील घासाघीस

प्रकरण ४. दूध आणि लोणी

प्रकरण ५. घरी परत येताना

गुरिल्ला हे स्वतंत्र सैनिकांचे गट आहेत जे
सरकारी सैन्यावर अचानक हल्ले करतात.

प्रकरण १

बाजाराचा दिवस

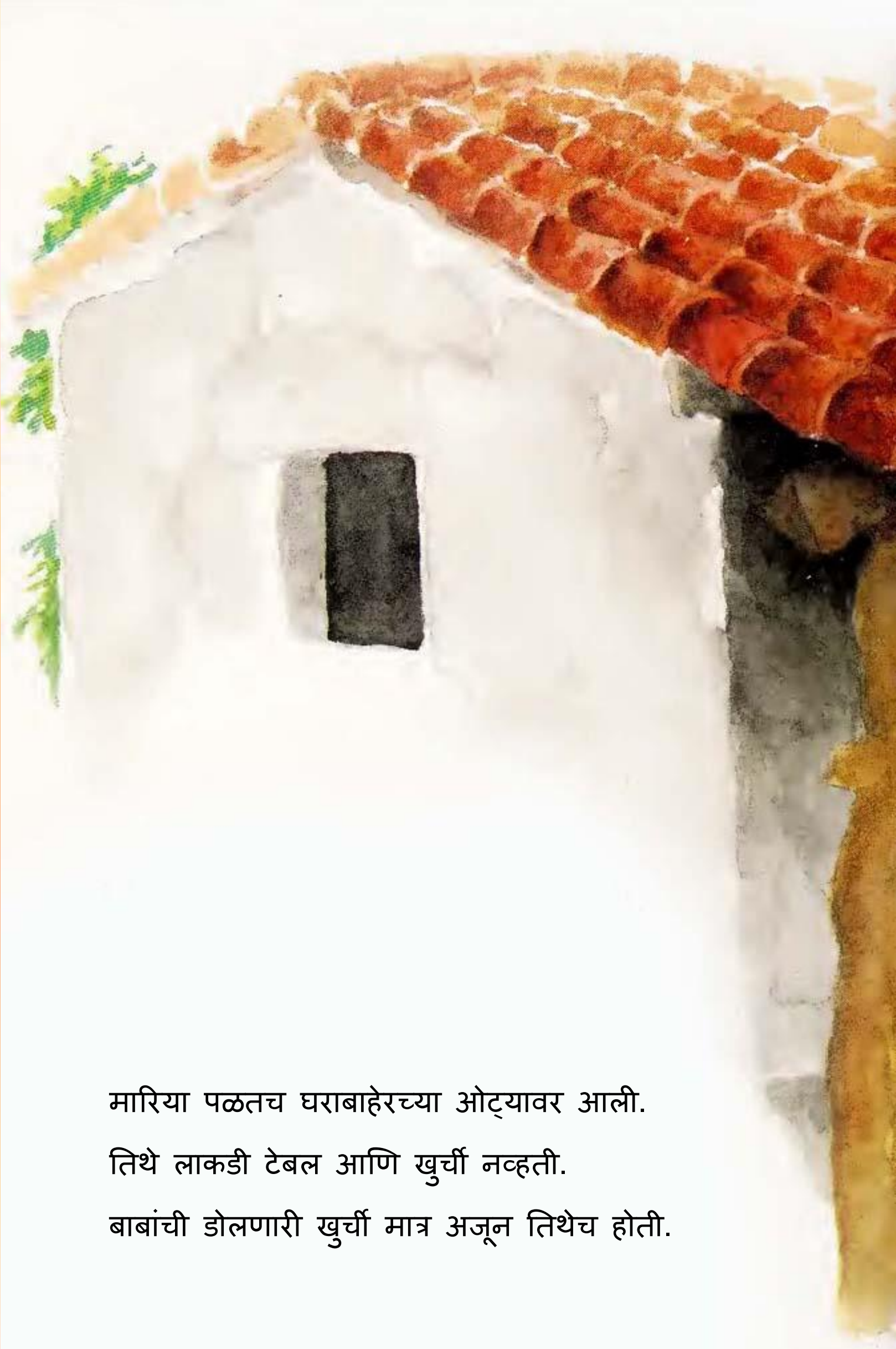
एल साल्व्हाडोर मधील फेलिसिदाद या लहान गावात
आज बाजाराचा दिवस होता.

“चल पाको! लवकर तयार हो!”

मारियाने आपल्या लाडक्या खेळण्याला, टेडी
बेअरला, सांगितले.

“आज आपल्याला बाबांच्या बरोबर बाजारात जायचे
आहे.”

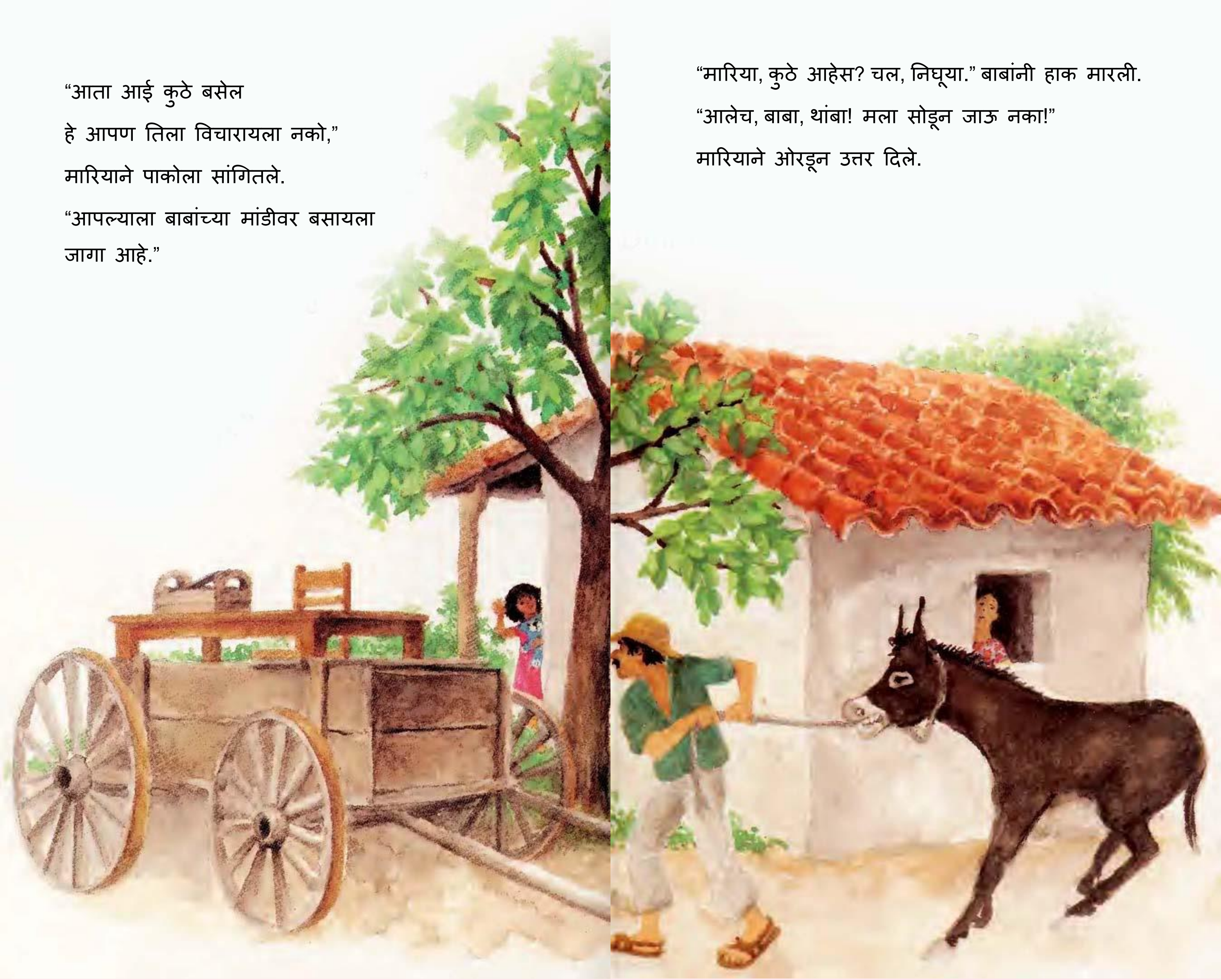

मारिया पळतच घराबाहेरच्या ओट्यावर आली.
तिथे लाकडी टेबल आणि खुर्ची नव्हती.
बाबांची डोलणारी खुर्ची मात्र अजून तिथेच होती.

“आता आई कुठे बसेल
हे आपण तिला विचारायला नको,”
मारियाने पाकोला सांगितले.
“आपल्याला बाबांच्या मांडीवर बसायला
जागा आहे.”

“मारिया, कुठे आहेस? चल, निघूया.” बाबांनी हाक मारली.
“आलेच, बाबा, थांबा! मला सोडून जाऊ नका!”
मारियाने ओरडून उत्तर दिले.

मारिया गाडीत चढली.

तिथे तिला बाबांची कामाची हत्यारे दिसली.

ती नसतील तर बाबा काम कसे करतील?

“आपल्याला इतक्यात निघता येणार नाही,” बाबा म्हणाले.

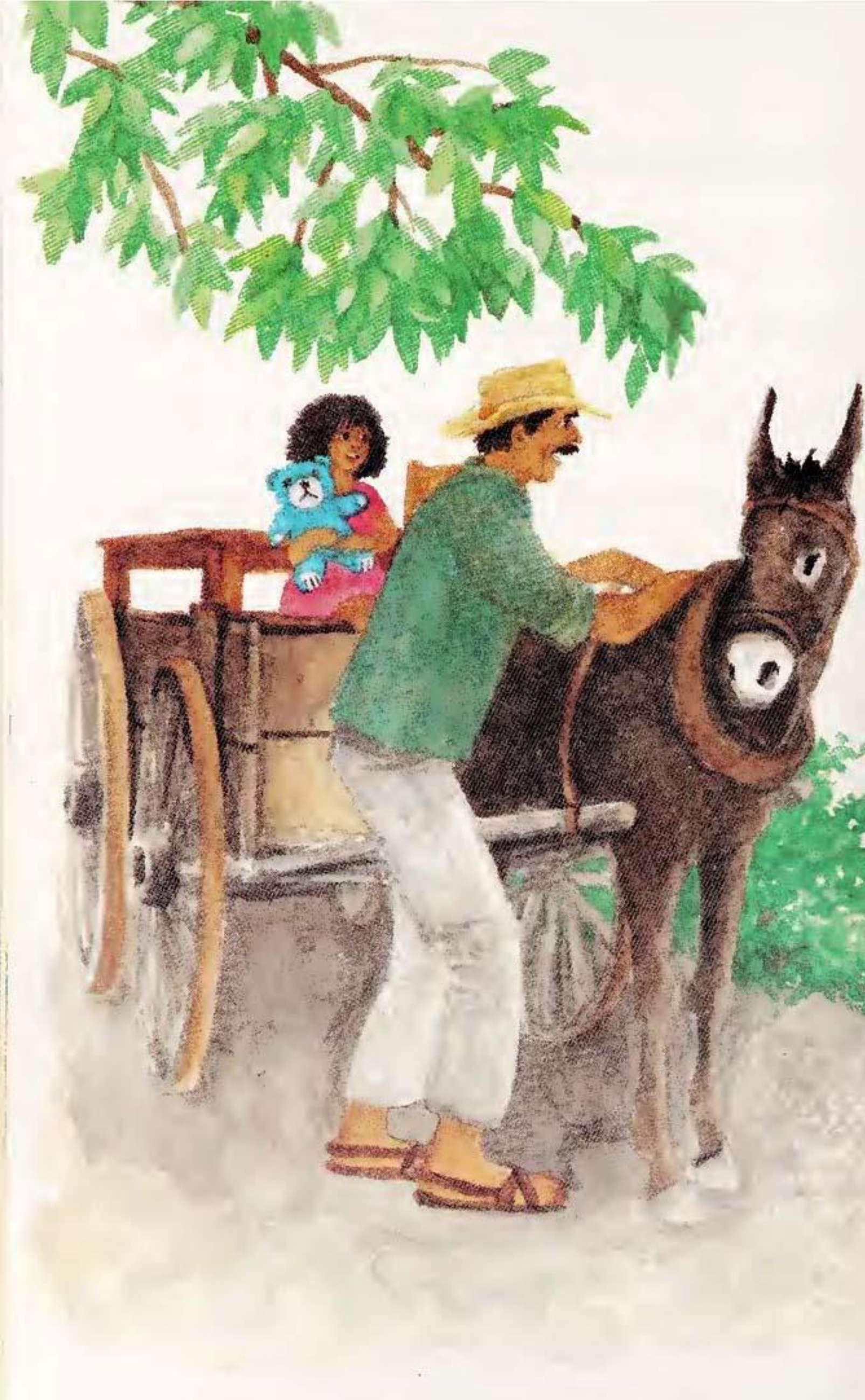
“तुझी आई अजून काहीतरी सांगते आहे.”

आईच्या कपाळावर आठ्या होत्या.

“मी काही गंमत करत नाही आहे,” ती म्हणाली.

“बाजारात मुलांसाठी दूध मिळवायचा प्रयत्न करा,
आणि हो, अंडी आणि लोणी पण आणा.”

आईने छोट्या टिनोला उचलून कडेवर घेतले आणि एक
उसासा सोडला.

“आपल्याकडे जर कोंबड्या असत्या तर किती बरे झाले
असते,” ती म्हणाली.

“हो ना!” बाबा हसत म्हणाले.

“एक गाय देखील चालली असती,
आणि या म्हाताऱ्या खेचराच्या ऐवजी घोडा असता
तर...”

“तुम्हाला सगळी गंमतच वाटते!”
आई म्हणाली.

“आपल्याकडेचे सामान घेऊन
त्या बदल्यात आपल्याला हवे ते
मिळाले म्हणजे बरे.”

“आई, तू काही काळजी करू नकोस,” मारिया म्हणाली.

“कोणाला तरी आपला सुंदर टेबलक्लॉथ नक्कीच आवडेल.”

“आणि रंगीत पक्षी असलेली शाल देखील कोणीतरी घेईलच,
आणि आपले टेबल आणि खुर्च्या पण,” बाबा म्हणाले.

“शिवाय बाबांची कामाची जुनी हत्यारे पण आहेतच,” मारिया म्हणाली.

“कोणाला तरी हे सामान नक्कीच हवे असेल,” बाबांनी आईला समजावले.

“आणि तो एक गवळी असेल
आणि त्याच्याकडच्या दूध आणि लोण्याच्या बदल्यात त्याला इतर सामान हवे असेल.”

“हो, आणि पीठ विसरू नका,” आईने ओरडून सांगितले.
“साखर पण मिळाली तर बघा!”

“आई, तू मुळीच काळजी करू नकोस,
आम्ही सगळे घेऊन येऊ!”
मारियाने जाता जाता ओरडून सांगितले.

बंडखोर टोळ्या

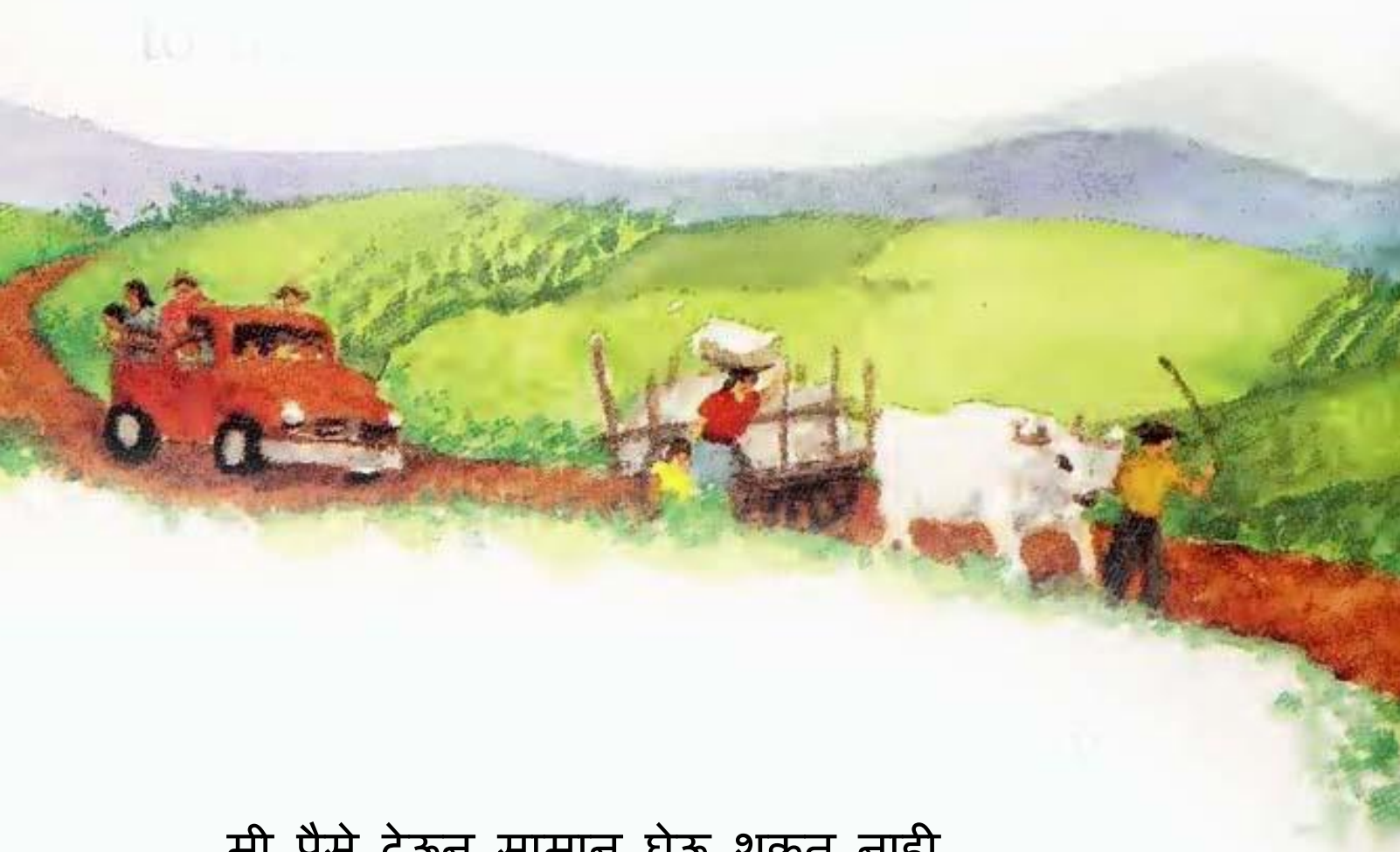

गाडी कच्च्या रस्त्यावरून धक्के खात जाऊ लागली,
तशी बाबांनी मान हलवली.

“आईला हवे आहे ते सर्व
आणण्याचा आपण प्रयत्न करूच.
पण आता वस्तूंची अदलाबदल करून
सामान मिळवणे
कठीण होऊ लागले आहे.”

“पण आपल्याला काही गोष्टी तर बाजारातूनच
घ्याव्या लागतील,”
मारिया म्हणाली.

“आपल्याला सामान हवे आहे खरे,
पण त्याच्या बदल्यात देण्यासाठी
आपल्याकडे काहीतरी असले पाहिजे ना!

मी पैसे देऊन सामान घेऊ शकत नाही
कारण मला काम मिळत नाही.
मी जर सरकारी कारखान्यात काम केले,
तर बंडखोर लोक मला शिक्षा करतील.

“आणि बंडखोरांना मदत करणाऱ्या
लोकांसाठी मी काम केले,
तर सरकार मला तुरुंगात टाकेल.
म्हणून मग आपल्याला
वस्तूंची अदलाबदल करूनच
बाजारातून सामान घ्यावे लागते.”

“मला पण काही मदत करता आली, तर बरे होईल ना,
बाबा,”

मारिया हळूच म्हणाली.

बाबा हसले आणि तिला प्रेमाने जवळ घेतले.

“हो, पण तू तर मदत करतेसच की!

तू आणि तुझं खेळातलं अस्वल

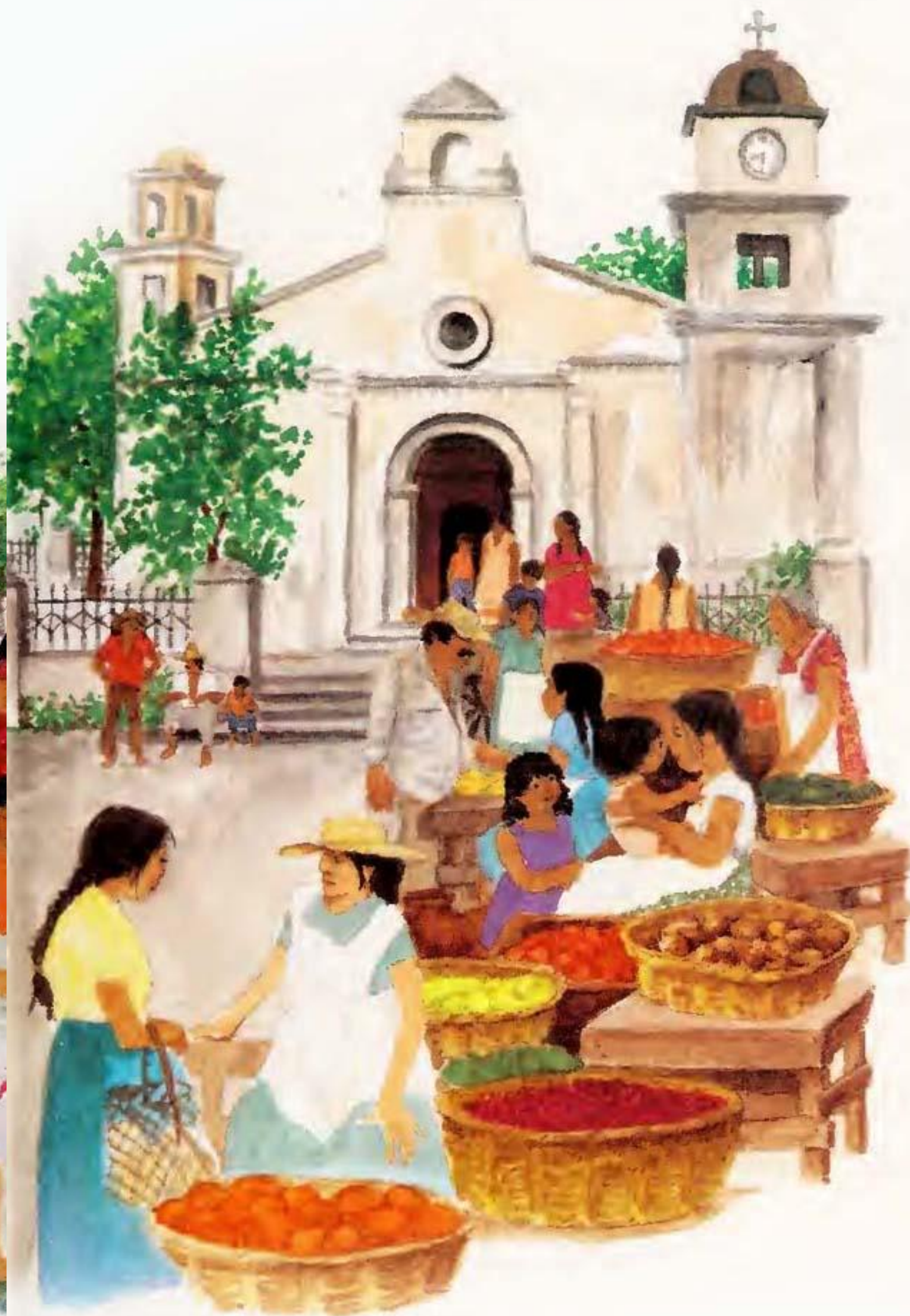
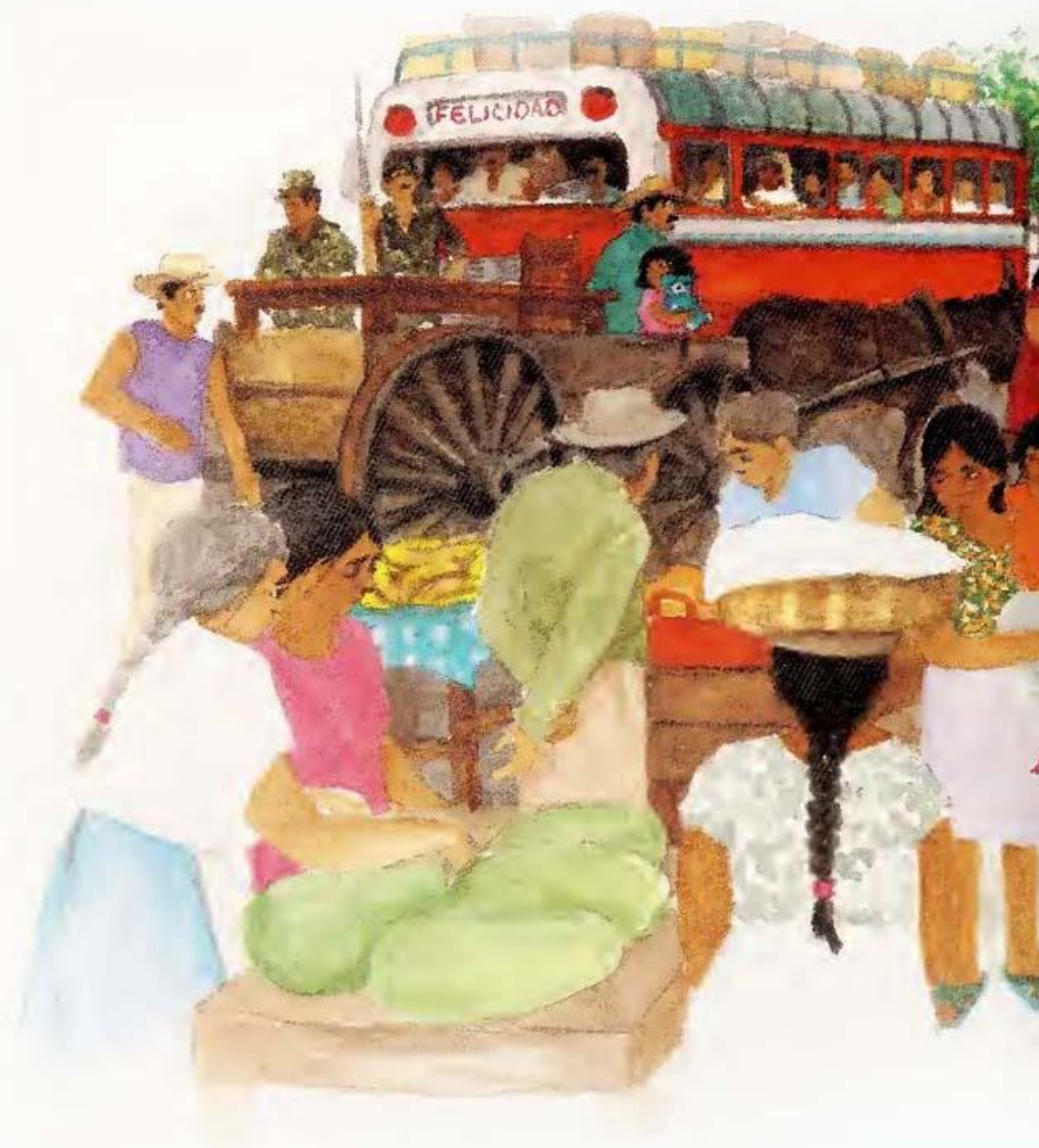
मला आनंदी ठेऊन हसवता ना!” बाबा म्हणाले.

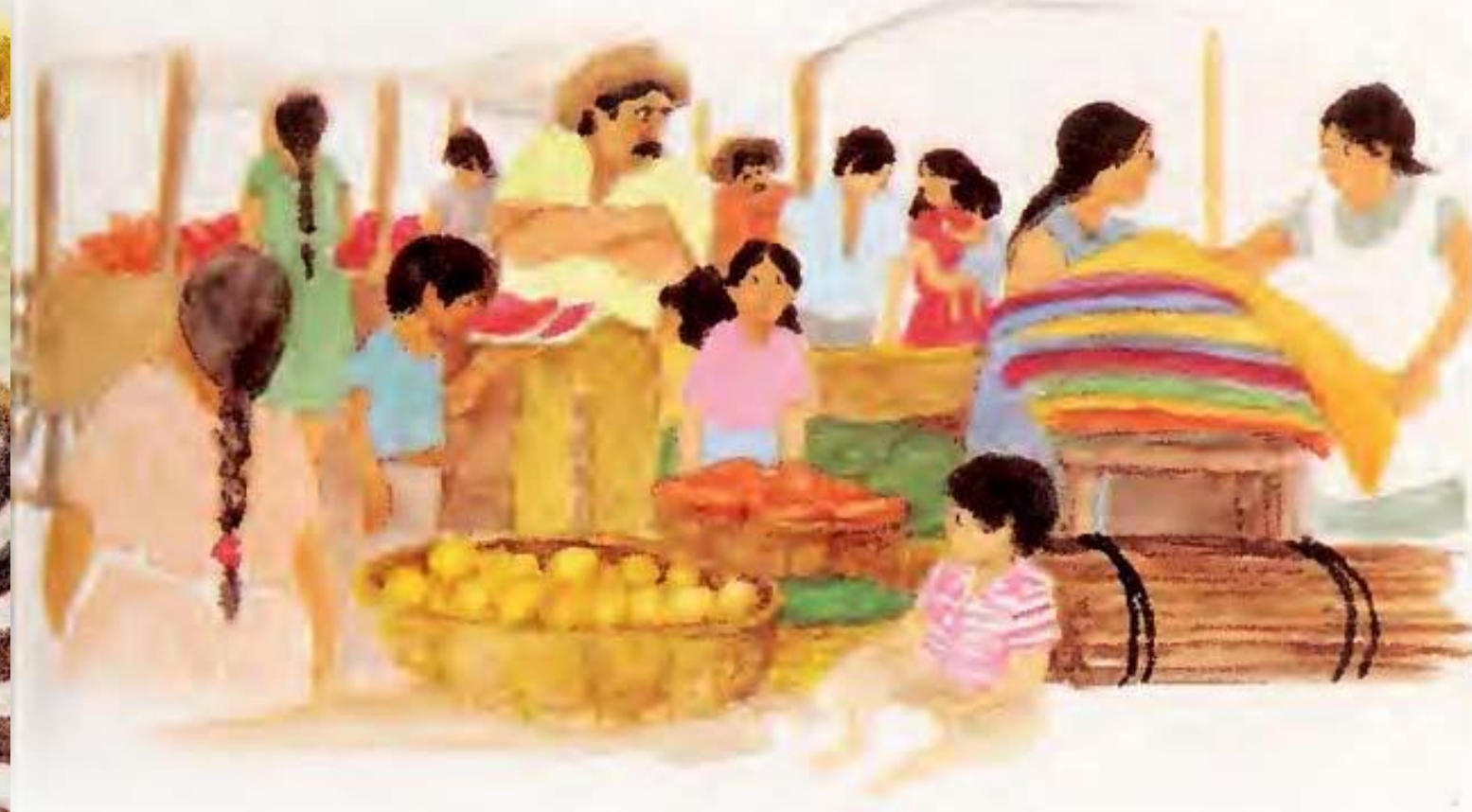
वाटेतल्या बंडखोरांना ओलांडून
ते फेलिसिदादच्या बाजारात पोहोचले.

“हे बंडखोर काही फारसे भीतीदायक दिसत नाहीत.
आपण जात होतो ना,
तेव्हा तर ते माझ्याकडे बघून हसले.
पण पाकोला त्यांच्याकडच्या बंदुका आवडत नाहीत.”
मारिया बाबांना म्हणाली.

बाजारातील घासाधीस

बाजारात आल्यावर मारिया पाकोला म्हणाली,
“आपण घरच्यांसाठी आणखी काय बरं करूया?
नुसतं बाबांना हसवणं पुरेसं नाही.”
ती बाजारातील लोकांकडे आशेने पाहू लागली.

एक माणूस त्यांच्याकडील टेबलक्लॉथ पहायला आला.
“वा! छान आहे!” तो म्हणाला.
“तुमच्या बायकोच्या टेबलासाठी का?” बाबांनी विचारले.
“मी तुम्हाला यासाठी एक पोते पीठ देईन,”
तो माणूस म्हणाला.
बाबांनी नकारार्थी मान हलवली.
“आणखी साखरही देईन,” तो म्हणाला.

“बरं, ठीक आहे!” बाबा म्हणाले.
“मग ठरलं तर!”

बाबांनी टेबलक्लॉथ त्याला दिला
आणि पिठाचे पोते आणि साखर गाडीत नेऊन ठेवली.

“आई खूष होईल. ती रात्री उशिरापर्यंत तो पूर्ण करत बसली होती.”

मारिया म्हणाली.

“आता तर कुठे सुरुवात होते आहे,” बाबा म्हणाले.

उन्ह वाढू लागले.

अखेर आणखी एक माणूस त्यांच्याकडे आला.

“ती खुर्ची,” तो म्हणाला.

“मी तुम्हाला हे कडधान्य आणि मक्याचे दाणे देतो.”

“हो चालेल!” बाबा म्हणाले.

मग एक माणूस बाबांशी बोलू लागला.

“माझ्या कामाच्या हत्यारांच्या बदल्यात

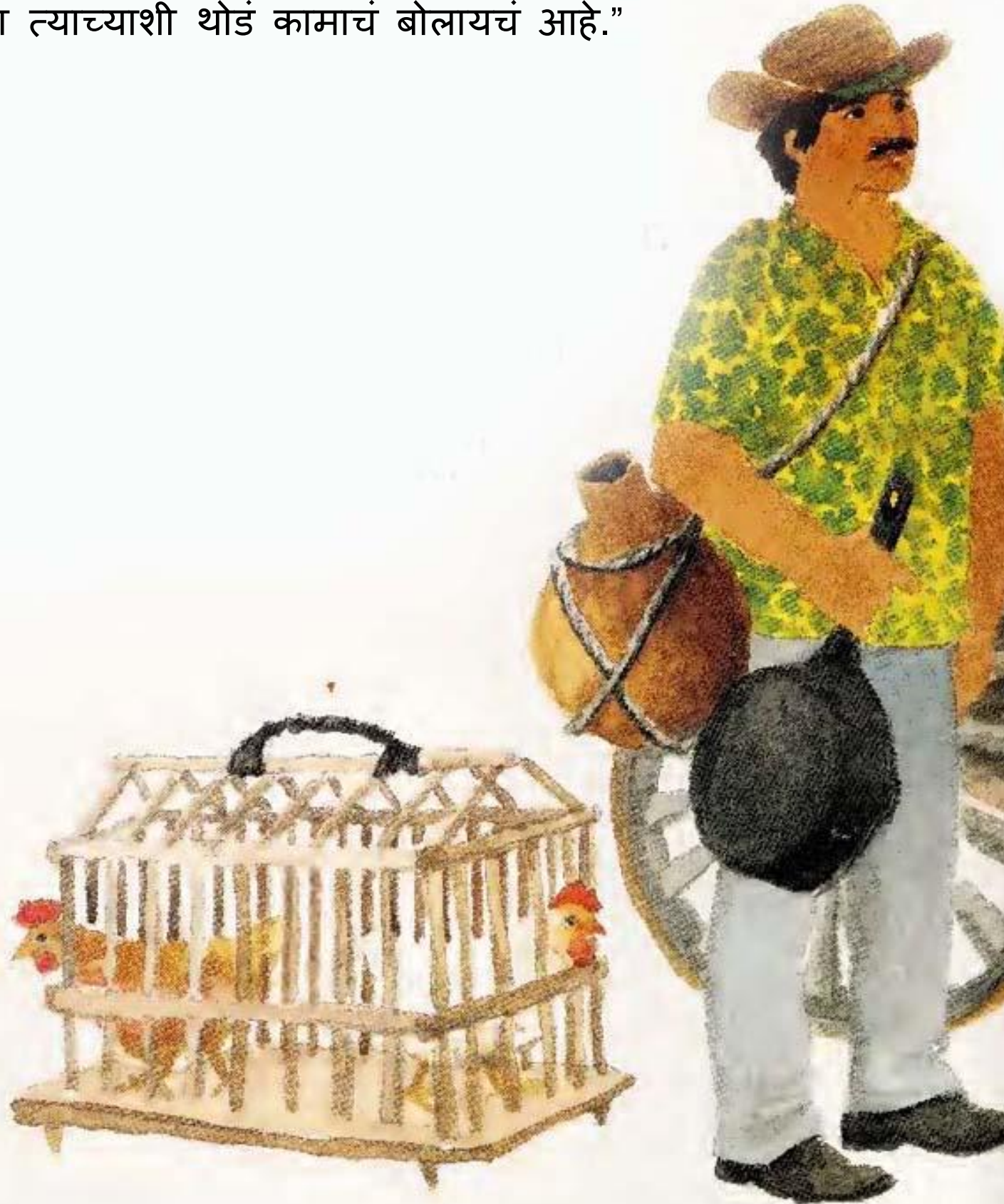
हे आपल्याला दोन कोंबड्या आणि एक नवी कोरी कढई

द्यायला तयार आहेत.”

बाबांनी मारियाला सांगितले.

“आणि त्यांच्या ओळखीचा एक शेतकरी आहे.

मला त्याच्याशी थोडं कामाचं बोलायचं आहे.”

“आणि दुधाचं काय? आणि लोणी आणि अंडी?”

मारिया ने विचारले.

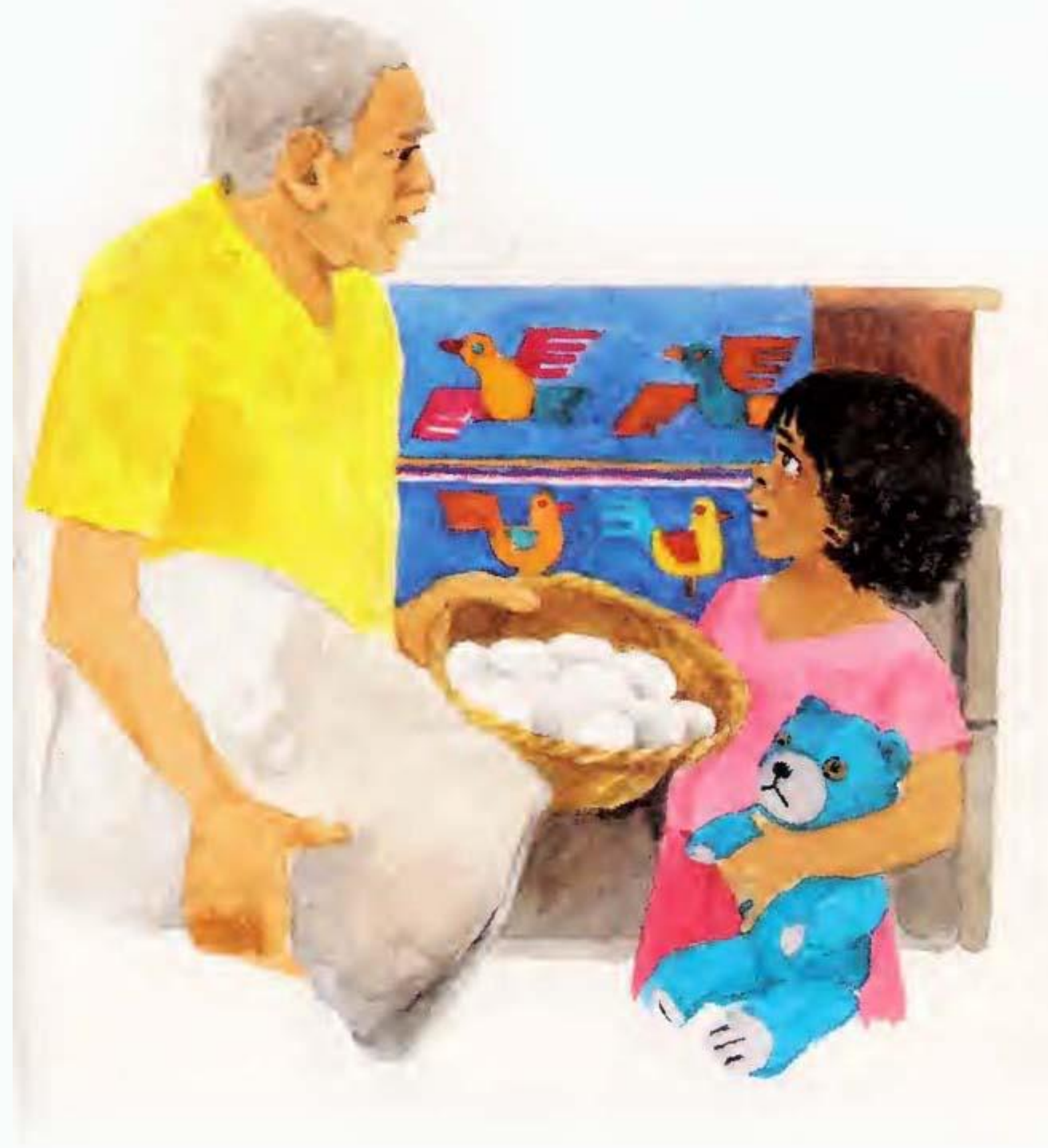
बाबा हसले आणि म्हणाले,

“काळजी करू नकोस, मारिया,

तू असलीस की आपला बाजार चांगला होतो!”

“आता आपल्याकडे फक्त हे टेबल
आणि शालच शिल्लक आहे,”
मारियाने पाकोला सांगितले.
“आईला छोट्या टिनोसाठी दूध हवं आहे,
ते आता कसं मिळणार?”
आता उन्ह खूपच वाढले होते,
पण बाबा अजून परत आले नव्हते.
“आपल्या शालीसाठी कोणीतरी येईल,
जरा थांब!
कदाचित ती कोणाला दिसत नसेल.”
मारिया पाकोला म्हणाली,
आणि तिने गाडीच्या एका बाजूवर
शाल पसरली.

एक माणूस शालीवरच्या रंगीबेरंगी पक्ष्यांकडे पाहत होता.
“अरे वा! छान आहे,
मी तिच्या बदल्यात ही अंडी देईन.” तो म्हणाला.

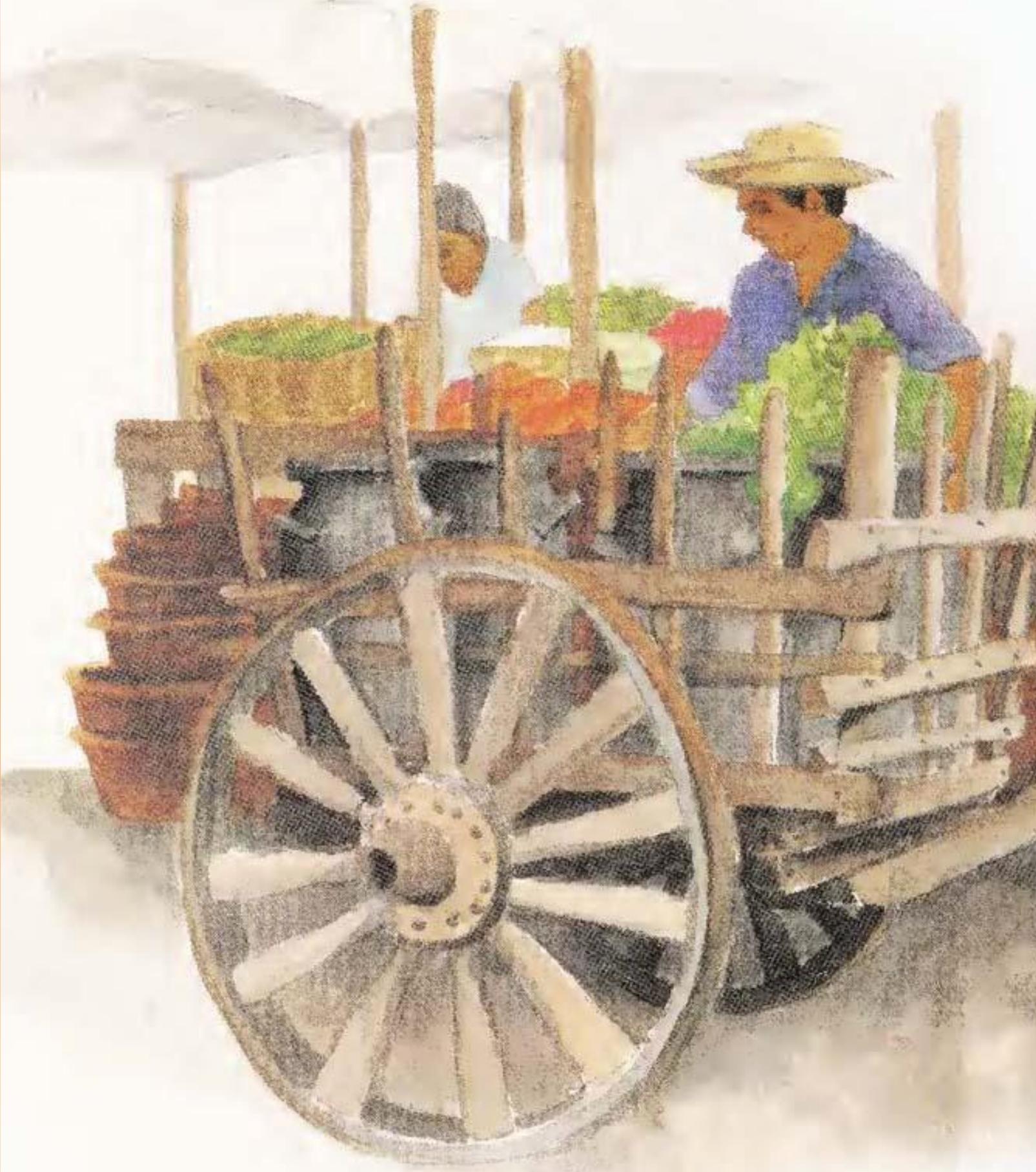
मारियाने पाकोचा हात दाबला.
आणि बाबांसारखीच तिने नकारार्थी मान हलवली.
“तू आहेस तर लहानशी,
पण चांगली किंमत करतेस की!” तो माणूस म्हणाला.
“बरं, मी तुला हे पीठ पण देतो.”

मारियाने मान डोलावली. “हे ठीक आहे.
चालेल. मग ठरलं तर!”
तिने पाकोच्या हाताने टाळ्या वाजवल्या.
“आता आपल्याला अंडी आणि आणखी पीठ मिळाले!
बाबा किती खूष होतील!”

प्रकरण ४

दूध आणि लोणी

मग गाडीत दुधाच्या बरण्या असलेले
एक तरुण जोडपे आले.

“आज तुमच्याकडे काय आहे?”

त्या माणसाने अदबीने विचारले.

“आज हे टेबल आहे,” मारिया म्हणाली.

“आम्हाला टेबल हवे आहे,” तो माणूस म्हणाला.

त्याच्या बायकोने पण मान डोलावली.

आता टिनोसाठी दूध मिळणार हे मारियाच्या लक्षात आले.

त्यानंतर त्या बाईचे डोळे चमकू लागले.

“हे पहा!

मिगेल साठी!”

एवढ्या उन्हात देखील मारिया एकदम
गारठलीच.

ते पाकोकडे पहात होते.

“आमचा मुलगा अशा खेळातल्या अस्वलासाठी
आमच्याकडे विनवणी करतो आहे,” तो माणूस
म्हणाला.

“तू ते आम्हाला देशील का?”

पाको तिचा मित्र होता,

तो कसा देता येईल,

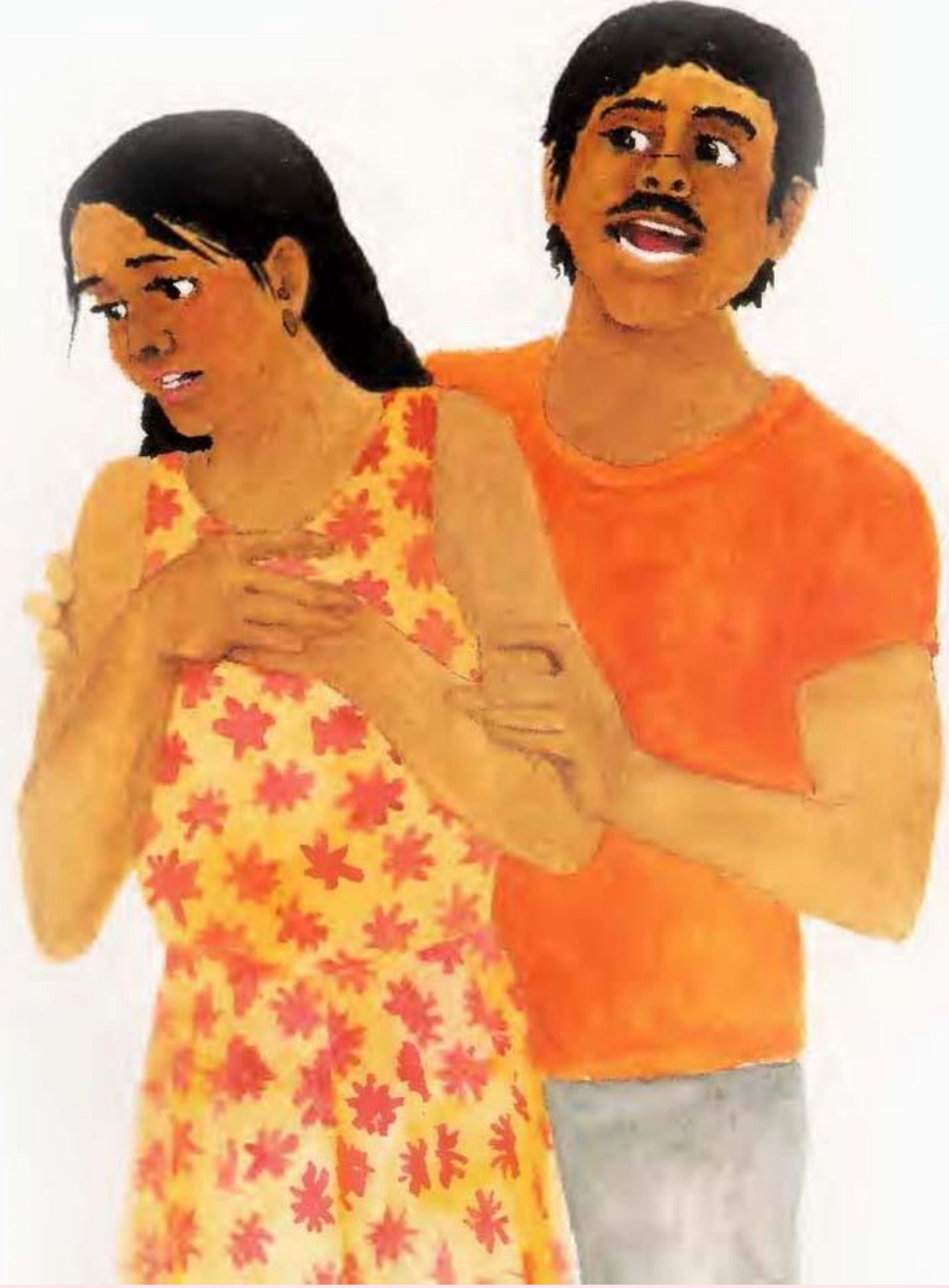
असे मारियाला म्हणायचे होते.

त्या बाई म्हणाल्या,
“मी मिगेल साठी असं एक खेळणं बनवायचा
प्रयत्न केला.
पण ते नुसतंच कापडी होतं.
मिगेल म्हणाला की, हे काही खरं अस्वल नाही.
सैनिकांनी त्याला जखमी केलं आहे.
त्याला आता पळता येत नाही आणि खेळताही
येत नाही.
त्याला एक खेळातलं अस्वल हवं आहे.
आम्ही खूप शोधलं.
पण दुकानात तर ते फारच महाग आहे.”

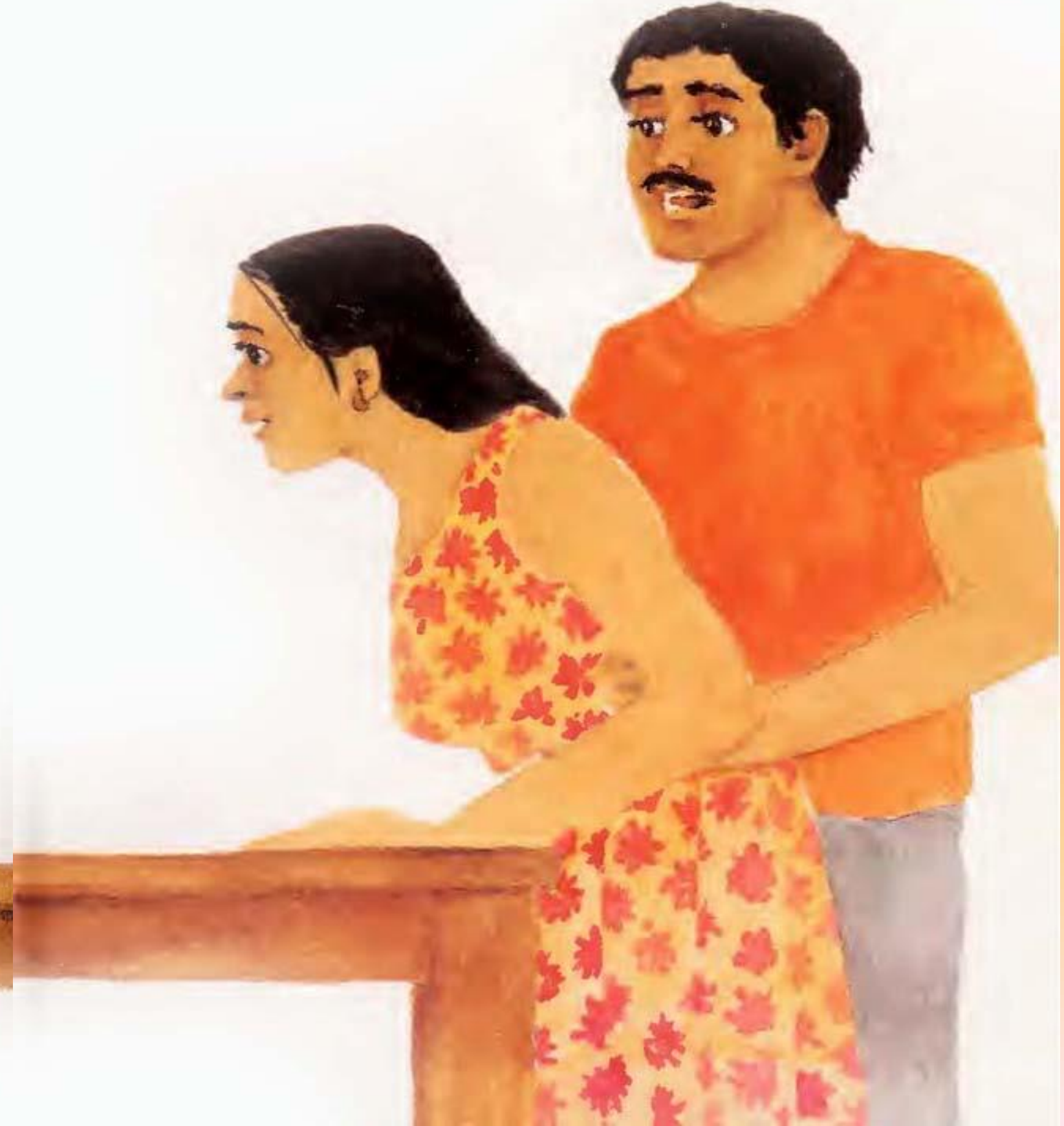

“तो आमचा एकुलता एक मुलगा आहे,” तो माणूस म्हणाला.
“मला जर परवडलं असतं
तर मी नक्कीच दुकानातून विकत घेतलं असतं, पण...”

मारियाच्या मनात छोट्या टिनोचा विचार आला.
बंदुका घेतलेले बंडखोर सैनिक
आपल्या घरी तर येणार नाहीत ना?
“तुम्ही त्याबदल्यात काय द्याल?” मारियाने विचारले.
“टेडी बेअरसाठी?” बाईच्या आवाजात आशा आणि
आनंद होता.

“टेबल आणि अस्वल दोघांसाठी,”
मारिया हळूच म्हणाली.

तो माणूस म्हणाला, “दोन पौंड लोणी,
चार पौंड चीज, आणि दूध.”

हे ऐकून बाईंना धक्का बसला, त्या म्हणाल्या,
“एवढं सगळं कसं काय देणार?”
पण तो माणूस म्हणाला, “मिगेलसाठी, आपण एवढं
देऊ शकतो.”
“चालेल. ठरलं तर मग.” मारिया म्हणाली.
तिने आपले अस्वल बाईंच्या हातात दिले.

“त्याचं नाव आहे पाको,” मारियाने सांगितले.

“मिगेल वाटल्यास त्याला नवे नाव देऊ शकेल.”

“मनापासून आभार.” बाई म्हणाल्या.

बाईंच्या हातातल्या पाकोकडे पाहणे मारिया प्रयत्नपूर्वक
टाळत होती.

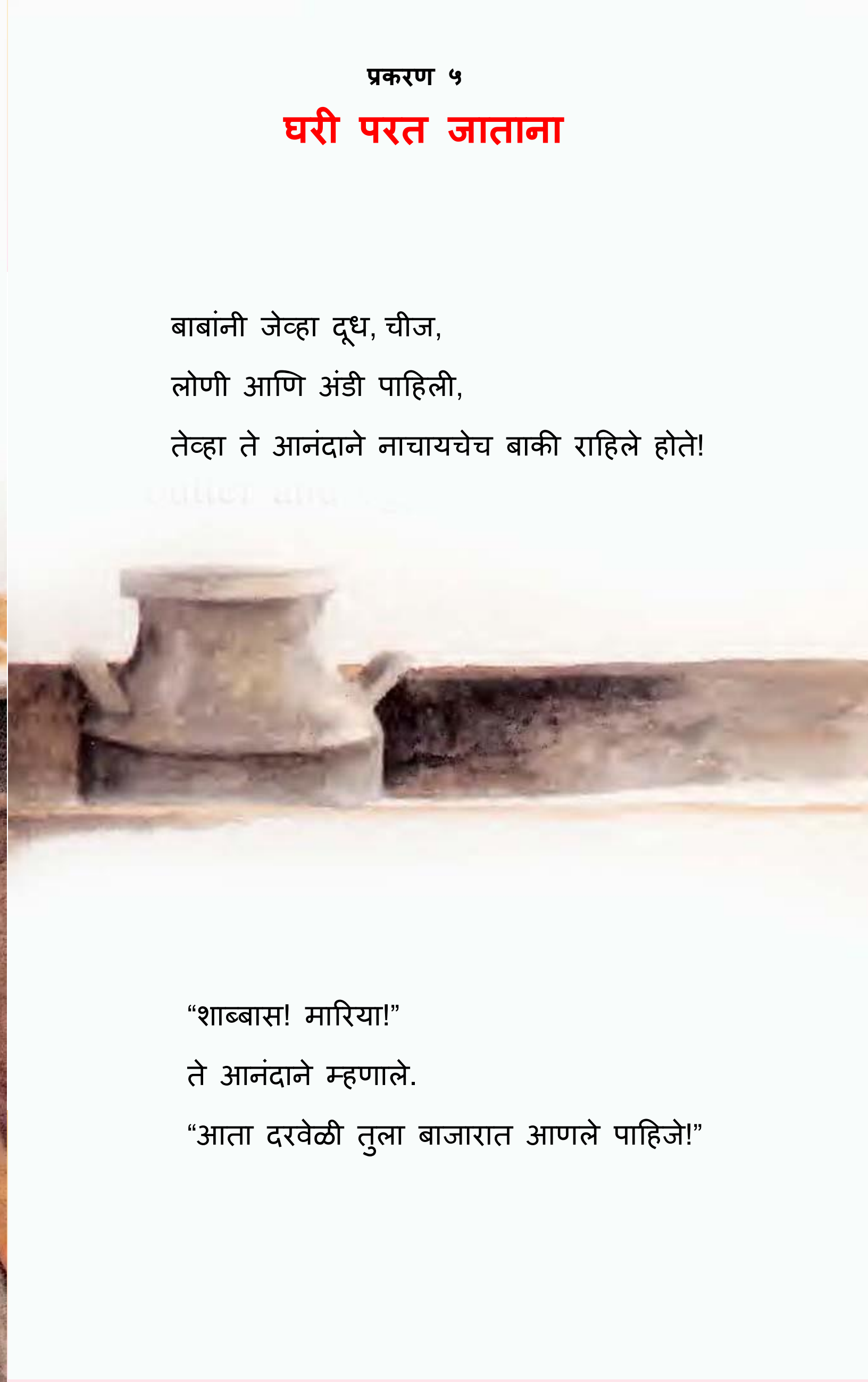
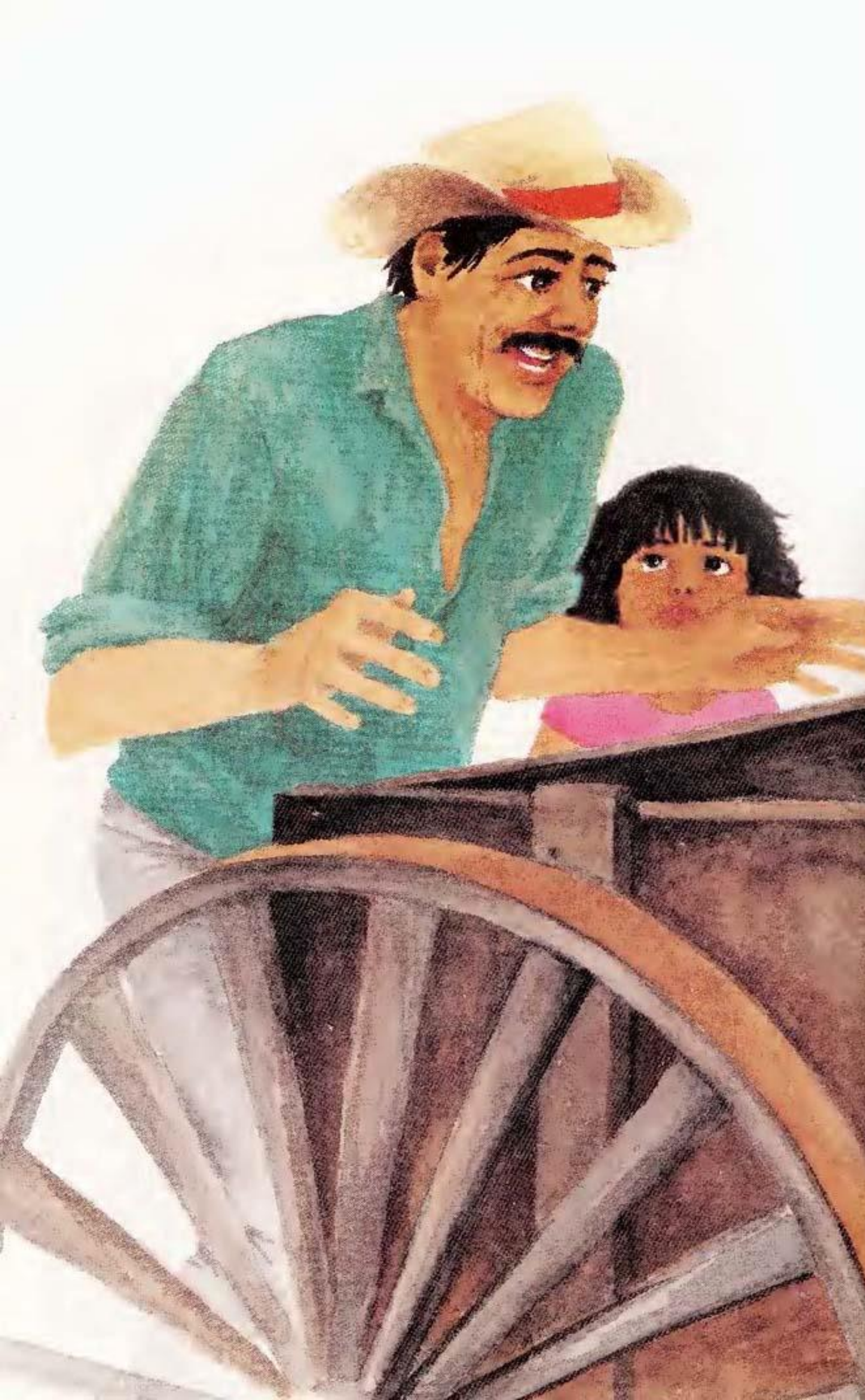
घरी परत जाताना

बाबांनी जेव्हा दूध, चीज,
लोणी आणि अंडी पाहिली,
तेव्हा ते आनंदाने नाचायचेच बाकी राहिले होते!

“शाब्बास! मारिया!”

ते आनंदाने म्हणाले.

“आता दरवेळी तुला बाजारात आणले पाहिजे!”

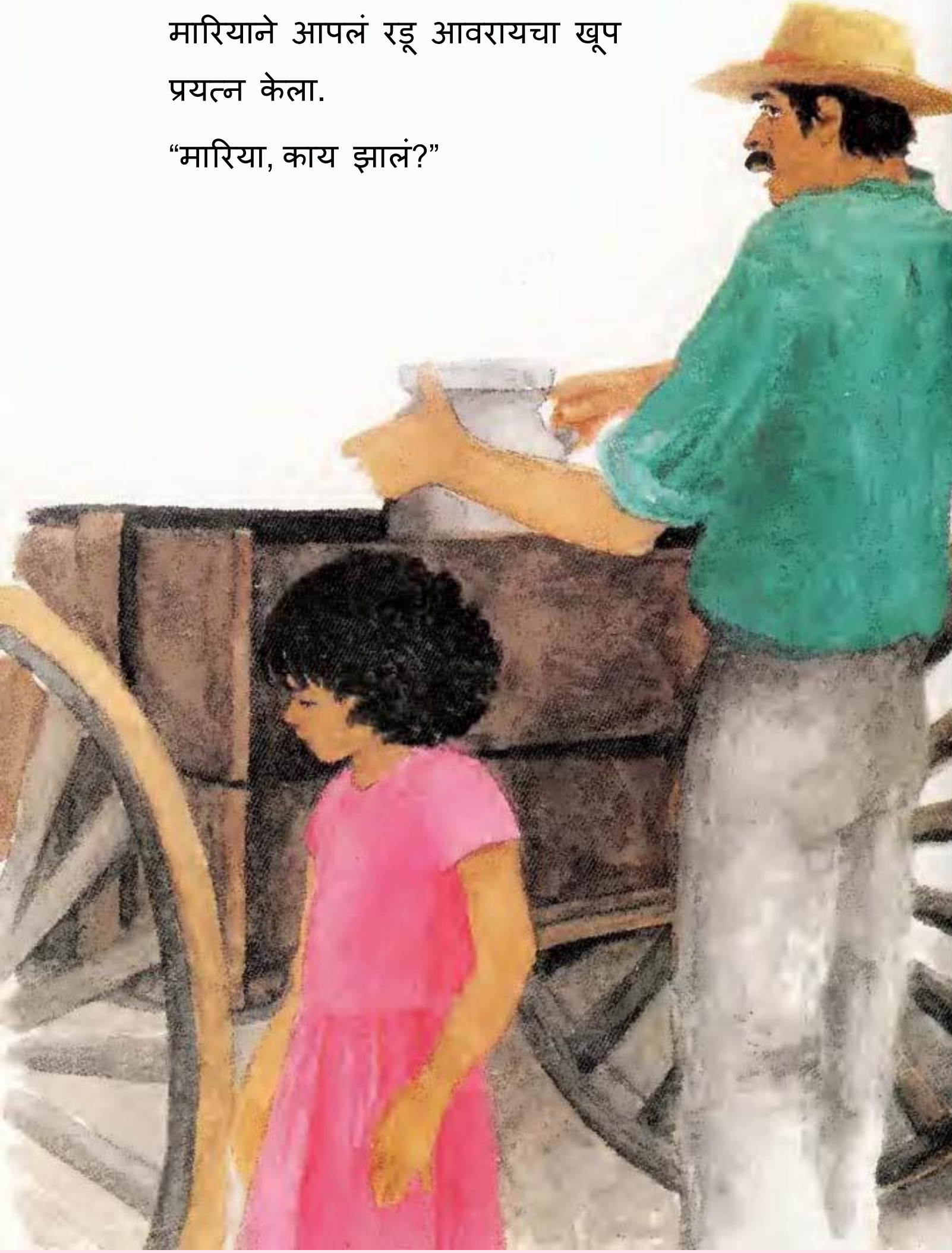
मग बाबांनी विचारले,

“तुझं छोटं अस्वल कुठे आहे?

हरवलंस की काय?”

मारियाने आपलं रडू आवरायचा खूप
प्रयत्न केला.

“मारिया, काय झालं?”

“एक लहान मुलगा आहे,” मारियाने उत्तर दिले.

“त्याची आई म्हणाली की त्याला एक अस्वल हवं आहे.

त्याला आता पळता आणि खेळता येत नाही.”

“ओह! म्हणून त्याच्या बदल्यात

तुला इतक्या सगळ्या गोष्टी मिळाल्या होय,”

बाबा म्हणाले आणि त्यांनी एक उसासा सोडला.

“मारिया, हे बघ,” बाबांनी विचारले.

“मी त्या लोकांना गाठून

पाकोला परत घेऊन येऊ का?”

मारियाने हसण्याचा प्रयत्न केला,

पण ते काही जमले नाही.

“मिगेलला खरंच ते अस्वल हवे आहे.

आणि तसेही बाबा, खेळण्यांशी खेळायला मी आता मोठी झाले आहे.

कुटुंबाला मदत करण्याएवढी मी आता मोठी झाले आहे.”

बाबानी तिला आपल्या मिठीत घेतले आणि म्हणाले,

“मारिया, तू आपल्या कुटुंबाचा प्राण आहेस!”

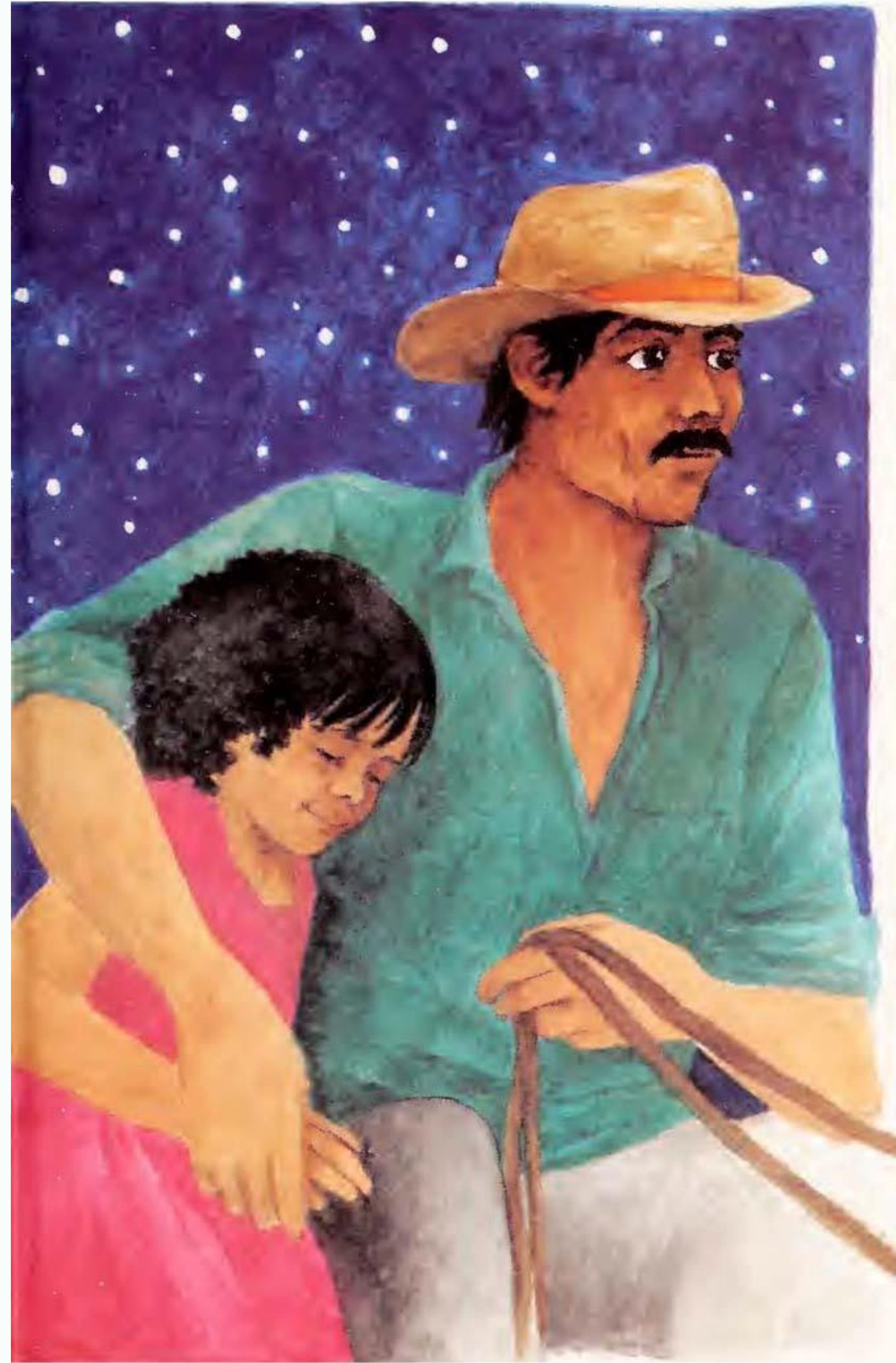

घरी परत येत असताना
मारिया बाबांना टेकून बसली होती.
तिच्या गुबगुबीत पाकोची तिला आठवण येत
होती.

तिच्या मनात आईचा विचार आला
काम करताना तिच्या कपाळावर येणाऱ्या आठ्या
तिला आठवल्या.
मारिया म्हणाली, “आता आई जेव्हा
दूध, लोणी आणि चीज पाहिल,
तेव्हा ती खूष होऊन हसेल.”
“आपण अशी आशा करूया,” बाबा म्हणाले.

आईला आणि टिनोला हसवायचा
बाबा कसे प्रयत्न करायचे ते मारियाला आठवले.
पण आता बाबा हसत नव्हते.
तिने त्यांना आणखी एक मिठी मारली.
मग मारियाच्या डोळ्यासमोर एक छोटा मुलगा आला.
त्याच्या हातात पाको होता.
आणि आनंदाने त्याचा चेहरा उजळला होता.
मारियाच्या चेहऱ्यावर हसू फुलले.

लेखकाची टिप्पणी

१९८० च्या दशकात एल साल्व्हाडोर या देशात युद्ध चालू होते. सरकारचे सैन्य आणि ज्यांना सरकार बदलायचे होते अशा बंडखोर सैनिकांच्या गटांमध्ये हे युद्ध चालू होते. या बंडखोर सैनिकांची अशी भावना होती की सरकार गरिबांच्या समस्यांकडे लक्ष देत नव्हते. सैन्य अर्थातच सरकारच्या बाजूने लढत होते.

बंडखोरांचे हे युद्ध म्हणजे अनेक ठिकाणी होणारे गनिमी हल्ले होते आणि ते कुठेही- शेतात, खेडेगावात किंवा शहरातील रस्त्यांवर- कुठेही केले जात असत. या बंडखोर टोळ्या ग्रामीण भागात लपून राहत असत, आणि संधी साधून अचानक सैन्यावर हल्ले करत. या हल्ल्यात अनेकदा सामान्य लोकही जखमी होत. काही लोक देश सोडून पळून गेले, त्यातले काही अमेरिकेतही गेले.

१९९० च्या दशकात एल साल्व्हाडोरमध्ये नवे सरकार स्थापन करण्यात आले, त्यात बंडखोर आणि सरकारी सैनिक या दोघांचाही समावेश होता. मारियाच्या कुटुंबासारखे जे लोक देशातच राहिले होते, त्यांच्यासाठी युद्ध समाप्त झाले होते आणि नव्या सरकारने सामान्य लोकांच्या समस्यांकडे लक्ष द्यायला सुरुवात केली होती